

This is the full text of the Universal Declaration of Human Rights (UDHR), in one or more languages.

© 1996-2007 The Office of the High Commissioner for Human Rights.

This PDF version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Muhdú pámeere páné iñújiri ijcyané míamúnaa mejjcyáiyóne

Tujkénúeju

ĥyaamtí pañétú caatúvane páné iñújĩne múnáadítyúu tsaate tsatsĩhvú idyóbéévéne muhdú míamúnaa mejjcyáiyóné pityácójcatsĩne.

Ditsiééberedípye 10-ri 1948 ijcyané pijcyábari tsaate páné iñújĩne túkevjtsojtédítýú pĩhcyaaavé ipítýácójcatsí muhdú míamúnaa mejjcyáiyóne. Á;áné dobéévé "Naciones Unidas" néemeé. Aaméhjáa téijyu caatúnú 30-neva míamúnaa maávyejúúlléiyonéhji. Aanéhjáa imí iñtsúcunúnéllii néeme ténehji páné iñújĩne múnáake iúúbállémeiki. Téhduréhjáa néeme ténehji cáatúnúmeiháámí pahúllevávú pámehdívuré itsújáave téhaami ditye patsĩhjavávuré iééveki.

Á;áné boonétúhjáa iñe méiiñújí túkevjtsojte téhdure ipĩhcyáavéne nées páneere 30-nevára cáatúnúmeiñé muhdú néhdu mejjcyáiyóné méiiñújíri.

Aane ténehji méwáabyuta ijcyáhi. Á;nehji múu ímíñeúvú iwáájácúne tehdu ijcyáhi. Aane tsá múu íhdyivuré pícyootúne. Múu iñahbé mudívú pajtyétsó ténehji ditye iwáájácúne tehdu ijcyaki.

Pityájcoju íhdénúmeiñe

Muurá pámeere tsáápiitsa méboohówama mejjcyane mewáájácúmeicyá botsíi máájýúiníyá muhdú imí mejjcyáiyóne. Á;ánéllii tsá tsaate tsíjtyé hójtsí pañe meicyáityuró ícubáhrádu. Tsá tsaate tsíjtyedi meícubáhráityuróne. Íllure mépíáábójcatsíyá pámeemáyé imí mejjcyane tútávátsójcatsíyúme.

Á;rone teene méboohówá íjcyaróné mewáájácútúné nĩjcaúvú muurá tsaate muhdú imí mejjcyáiyódú íjcyatúmé illure tsaatédí ícubáhráhijcyáhi. Aane ehdu ditye méénune pámeere míamúnáadivuro ímityúne. Muurá pámeere íñújiri ijcyané míamúnaa méijyácunúrá tsaímíyé mejjcyáiyóneri. Tsá múha méhdivu tútaválléityuró meihjyuváne, iñá mecáhcujtsónee, íjcyane. Aame tsá íñeri meíllityéityuróne. Tsá píhtójú pañe mejjcyáityuróne. Ehdu mejjcyane pámeere míamúnaa imí méijtsúcunúhi.

Ehdu ímityúné medáíñvéjcatsíyóné íhdétú íjcyáiyóné mééma túkevjtsojúúne. Muurá tsaate ímityúné meke méénúhajchíí téénej tééveri tsaímíyé méimíbáchójcatsíhi. Muurá tene ijcyátuca tsáijyu máavyéjuchte íjcyarómema mémúnáátsójcatsíyáhi.

Aane mewáájácucáro téénej tééveri pahúllevá iñújĩne múnáama imí mejjcyáiyáhi. Tsá tsaatéke menéhnílléityuróne. Muurá pámeere míamúnaa íñújiri mejjcyane méimíllé tsahdúré imí mejjcyáiyóne. Muuráhjáa 'Páné Iñújĩne Múnáá Pihcyááve' némeiñe pañe tsúúca ítsaavémé muhdú pámeere míamúnaa wajpíimúmayé walléemú mejjcyane tsahdúré maávyejúúlléjcatsíyóne. Aame mépíáábójcatsíyá panéjcuávú tsahdúré pámeere imí mejjcyaki. Á;áné pityájcoju iñe muhdú míamúnáake mépíáábóiyóné tsúúca mééma íjcyáneri méwaaajácútsó páhduube cómíñe múnáajpi méboohówama mejjcyane ditye íávyejúúlléne icyáhcújtso imí íjcyaki.

Muuráhjáa 'Páné Iñújĩne Múnáá Pihcyááve' némeiñe pañe íjcyane nées páhduube cómíñe múnáajpi méboohówama, méijtsútuma, mejjcyane maávyejúúlléjcatsímyé múhójtsí pañe mejjcyátuki. Aameé pítyácójcatsí muhdú míamúnáake ipíááboíñe imí ditye íjcyaki.

Aane ímíááné tehjúuco pámeere wáájácúiyóné muhdú túkevjtsoju néhdu mejjcyane maávyejúúlléjcatsíyóne.

Ahdícyane 'Páné Iñújĩne Múnáá Pihcyááve' némeiñe pañe íjcyane nées ténehji néhdu páhduube íñújiri ijcyané míamúnáajpi méijcyáiyóné méwáabyuta tene íjcyanéllíhíe. Á;áneri meljyacunúiyá muhdú tene néhdu mejjcyáiyóneri. Á;hdure tsíjtyeke méúwáábóiyá méiiñújí múnáa íjcyátúróméjhmájuco ditye tehdu íjcyaki. Ehdu imí méijcyáiyá tsúúca teene mewáájácúmeé teenéi wáájácúmeé pamévamáye. Á;áné túkevjtsojúúné íllu néehíí:

1. Túkevjtsoju

Pámeere íñújiri mejjcyane tsá múhójtsí pañe ícubáhrádú mejjcyáityuróne. Pámeere tsahdúré imí mejjcyane mewájýjcatsíne mépíáábójcatsíyá tsaatéke éhdíñvállétúmé éhne múu mépañétúéne nahbé muma mejjcyadu.

2. Túkevéjtsoju

ñe fhyaamítu muhdú tene cáátuvádú méjcyáiyá pamévamáyé memúnaa íjcyátúrómema. Tsaahdúré meijtsúcunúiyá pamévakéré wajpíímuke, walléémuke, pahdúváré méjpiíhañe menééromeke, pahdúváré mefhjyúvárómeke, muhdú Píívyéébeke cáhcújtsórómeke, tsáijyu múúne tsaate múhdurá túkevéjtsójtédítýú íjtsámeíyómeke, tsííñé iinúji múnaa íjcyárómeke, íhtsútúmeke, ídáátsórómeke, muhdíívátsihjívú tsímávámeíyómeke; pámeekéré tsaahdúré méjtsúcunúiyá tsaatéké éhdiivállétúme. Téhdure tsá múhdurá meijtsúcunúityuró tsáijyu múúne tsaate túkevéjtsojte múhdurá íiínúji múnáake túkévéjtsórómeke. Tsá ditye ítyaúhbajúúné múhdurá méénúróné pañe íjcyámeke meéhdíivállétúyuróne. Tsáné iinúji múnaa tsaaté hójtsí pañe múhdurá íjcyárómeke tsá meéhdíivállétúyuróne. Tsaahdúré méjtsúcunúiyá iye túkévéjtsómeíyómema diityéke.

3. Túkevéjtsoju

Páhdube imí méjcyáiyáhi. Á;ámeke tsá múha íñerí meke ipátsaríjcyómeke tútávájtsóityuróne.

4. Túkevéjtsoju

Tsá tsaate meke íhyójtí pañevú pícyoome ícubáhrádú méjcyame diityé íicúve múnaa méjcyáityuróne. Tsá muucá míamúnáadívú menáhjhénúityuróne. Eene tsáma ávyeta tsá ímíllémeítyúne.

5. Túkevéjtsoju

Tsá tsaatédí meícubáhráityuróne. Tsaatéké meúwáábócooca chooco meúwáábóiyáhi. Tsá meméénúityuró iyáábeke mú méénudu.

6. Túkevéjtsoju

Páhdube míamúnáajpi íñe méiínújiri ihdyícyátsii méjcyarómé téhdure méijcyá teene túkevéjtsójúúné pañe. Aame mépiivyété tsaatéké menééne méwáábyuta páme wáabyutará tene íjcyane meke ipiááboki.

7. Túkevéjtsoju

Tsáné ímibájchoju tsaatéma meméénúcooca tsá tsaatékére mepiáábóityuróne. Pámeemáyé tsaahdúré ímibájchoju méénúmeíyá muhdú ímichi teene taúhbaju néjijtóri.

8. Túkevéjtsoju

Pámeere míamúnáama ímityúnéhjí ímibájchoobe ímibájchóiyá tehdíivane diityémá pájtyécooca muhdú taúhbaju néhdu tsaatéké éhdiivállétuubére.

9. Túkevéjtsoju

Tsá tsaatéké peecutére meékéévéne mecúvejáánúityuróne. Téhdure tsá peecutére tsaatéké méiínújitu méjchívyétsóityuróne.

10. Túkevéjtsoju

Tsaate tsíjtyé hallúvú ímityúnéhjí ímibájchóóbeke úúbálléijvu dífbye éllevu péémema ímíñeúvúré ímibájchóiyóobe muucá éhdiivállétuubére. Á;ronáa ihdyu tsá díbye tsaatékére piáábóityuróne. Méénúiyóobe muhdú teene taúhbaju néhdu tsaahdúré pámeemáye.

11. Túkevéjtsoju

1. Tsaate tsíjtyé hallúvú imityúné úúbállécooca tsá peecutére menééityuro ímiáané tehdújuco tene íjcyane. Tujkénú páñetu úúbállémeíyómé muhdú tene íjcyane imíñeúvú mewáájácuki.

2. Muuráhjáa taúhbajúi ímíñeúvú pánéévétúnáa tsaate múhdurá íjcyarómé hallurí tsá pahdu íñá íjcyatúne. Á;ijyúu imityúné méénúomeke tsá ícyooca íjcyané taúhbaju néjijtóri meúwáábóityuróne. Méúwáábóiyá téijyúu íjcyané taúhbaju néjijtóri. Á;ronáa ihdyu ícyooca tsaate ímityúné méénúhajchíí botsí meúwáábóiyá muhdú ícyooca íjcyané taúhbaju néjijtóri.

12. Túkevéjtsoju

Tsá tsaatéké ínerí mepátsárijcyóityuróne; tsá tsaaté já mepátsárijcyóityuróne; tsá tsaate tsíjtye éllevu wállóóne waajácúháaimí meéévéityuróne; tsá tsaatédyú néhniyyu mewááóityuróne. Ehdu nénéhí ihdétú ijcyáné mééma taúhbjajúúné páme wáábyuta meke tene ityéhmeki.

13. Túkevéjtsoju

1. Tsáné iinújiri meijcyame mépiivyété mepééiyóné kiávú méimilléhullévu. Aame méijcyáiyá kiá meímillétsihyi.
2. Muurá pamévare mépiivyété tsííne iinújivu mepééiyóne. Aame méóómíiyá méiinújivu meímillécoóca. Aane tsá múha meke tsáhájtsóityuróne. Muurá mépiivyété mepéene meímilléhajchíí téhulle meijcyaki.

14. Túkevéjtsoju

1. Muurá méiinújiri ícúbáhraméí pañe meijcyáhajchíí mépiivyété mepééiyóné tsííne iinújivu. Á;áné iinúji múnaa tsaimíyé meke waatsúcúpéjtsóiyá imí diityémá meijcyaki. Tsá meke ditye cátúhtsópéjtsóityuróne.
2. Á;rónáa tsáijyu múúne méhdityuré ijcyane ímityú medárfvémeñhijcyámé ihdyu tsá mepívyetétú tsííne iinújivu mepééiyóne. Awáárejuco íne muhdú íhyaamí pañétú tene néhdu meijcyátúhajchíí muurá tsá mepééityuróne.

15. Túkevéjtsoju

1. Pamévare míamúnaa méijcyá tsáné iinúji múnaa. Aane tsá múha meke nééityuró tsáné iinúji múnaa meijcyatúne.
2. Téhdure tsá múha meke peecutére wállóóityuró tsííne iinújivu. Téhdure idyé tsá múha meke nééjuri tsííne iinúji múnáajpíyéjuco meijcyáityuróne.

16. Túkevéjtsoju

1. Pamévare míamúnaa wajpíímumáyé wallémú piivyété ityáábávájcatsíne iééve úújetétsihvu ímílléhajchííjyu. Aame tsúúca tsája múnaa ijcyame piivyété ítsímaváne. Á;ánetu tsá múha diityéké tsáhájtsóityuróne. Tsá muhdú tene néetu muutéhjí ditye ijcyane, muhdú Píívyéébeke ditye úraavyéne. Muurá pámeere piivyété tyáábávájcatsíne. Aane diitye táábávájcatsímýé avyéjúúlléjcatsíiyá tsahdúre. Téhdure wáágóójcatsíyómé avyéjúúlléjcatsíiyá tsahdúre.
2. Á;ánetu tsá muuca metáúhbáityuró ditye ityáábávájcatsíki. Caatyé ityáábávájcatsíne imillémé pañetu iíye ímílléhajchíí piivyete ityáábávájcatsíne.
3. Muurá ihdyu pañetu meijcyájuco teene tsája múnaa meijcyane. Aame pámeere méijcyá tsahdúre meinuují túkevéjtsojé túkevéjtsójú pañe.

17. Túkevéjtsoju

1. Muurá pámeere tsáápiitsa méijcyátsíhjiima méijcyáiyá meímílléhajchííjyu. Téhdure tsaaté múnaa iliinújima ijcyáiyá ímílléhajchííjyu. Aane tsá múha tsáhájtsóityuróne.
2. Aane tsá peecutére múhdityú íjcyátsíí múha dójtúcuityuróne.

18. Túkevéjtsoju

Pámeere míamúnaa mépiivyété muhdú meijtsámeidyú meijcyáiyóne, kéjijtóri Píívyéébeke meúraávyéiyóne. Téhdure mépiivyété tsájijtótú tsíjijtóvú mepájíyéiyóné muhdú meimillédu. Aame idyé mépiivyété iiná meijtsámeíneri, iiná mecáhcújtsóneri meihjyúváiýóné mééréétsihvu. Téhdure mépiivyété medóbéévétsihvu tsíjtyeke meúwáábóné keená eúraávyejjto.

19. Túkevéjtsoju

Pámeere mépiivyété íná meijtsámeíne meijyújcaáyóiyóné tsíjtye iwáájácuki. Aane muhdú meijtsámeíne meihjyúváne hallútú tsá múha meke tsárfíléityuróne. Muurá mépiivyété panévare mewáájane. Téhdure mépiivyété muhdú tsíjtye íjtsaméí ijcyane mewáájacúné waajácúhaamíné meéévénej téeveri. Muurá idyé mépiivyété íná meijtsámeíne mecáátunúne, meúwaabóne. Aane pámeere mépiivyété

ihdyícyáhullévú tsíñé inújñévéú metsújaúcúne. ñnehji páneere mépiivyété meméénune mecáátúnúneri, meñhyjýváneri, panévaríyé muhdú meimillédu. Á;áné hallútú tsá múha meke iná néétyuróne.

20. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyété tsatsíhvú medóbeevené mepítyácójcatsíki. Téhdure mépiivyété tsáha múnaa tsáné wákimyei meenuhá pañévú meúcaavéne.
2. Á;rónáa ihdyu tsá múha meke ávyeta táúhbáityuró tsáha múnáajpi meíjcyaki.

21. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyéterá méiññí túkevjtsojé íjcyáha múnaa pañévú meúcaávéiyóne. Meere meúcaavéné mepívyetétúhajchíí tsíjtyeke meméménúmeke méwáállóoyá mecápayóóve.
2. Muurá pamévaré mépiivyéterá méiññí túkevjtsojte níwáavéné wákimyeiháñé meméénúiyóne.
3. Muurá pámeere míamúnaaré méménúmé tsáné inújñí túkevjtsojte íjcyáhi. Teene meenúme caatyéké ityújkevéllemeke tévéneúvuré imyéménúneri. Aane tsá tsaatére pívyetétú teene imyééñune. Muurá pámeere mépiivyété meméménúne. Á;rónáa tsá múha meke táúhbáityuró tsaate metújkevélletúmeke meméménúki. Meere páñetu caatyé meíjtsúcunúmeke méméménúiyáhi. Téhdure idyé méméménúiyá tsaatéké muhdú meimílléjítori. Á;rónáa ihdyu imíñéúvú tene íjcyáiyódú méméénúiyáhi.

22. Túkevjtsoju

Pámeere méhdi íjcyáiyóné ñne tájpi meíjcyane. Á;nejcútú méiññí avyéjunte meke píáábóiyá ipívyetédúneri. Téhdure tsíñéhjí inújñe múnaa dsídsivámé meke píáábóiyá ñne tájpi meíjcyáiyóné meíjcyátsótúmeke. Aame iná meke píhtotúmé tsúuca imí mepánéévémedi tsá múha méhdi úúhvatétyuróne. Ehdú meíjcyáiyá imí memúnáama meíjcyame meúráávyé méihde múnáaúvúu úráávyehíjcyánetu kéjítójí imí meíjtsúcunújítóji.

23. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyété méwákimyeíma meíjcyáiyóne. Á;rónáa idyé tsá tééneri ávyetá icúbáhraméi meméénútyuróne. Aane teene wákimyeí túkévejsómé tsaimíyé meke túkévejsóiyáhi. Á;ánetu tsáijyu múúne tsaate íwákimyeíma íjcyátúhajchíí pamévaré mepíáábóiyá téhdure íwákimyeíma ditye íjcyaki.
2. Pámeere mépiivyété tsahdúré meújcuíyóné méwákimyeí áhdó muhdú mewákimyeíñé tujkévevu.
3. Pámeere wákimyeí múnaa iná íwákimyeíñé áhdó újcuíyá tééne tájpi ísímema imí íjcyame íávyejúúllémeíki. Aane tsáijyu múúne tsaate wákimyeí áhdó úújetétúhajchíí tsíjítóriyéjuco diityéké tene ahdómeíyóné tsíjtye diityéké píáábóneri.
4. Pámeere wákimyeí múnaa piivyété idyóbéévéne ipityácójcatsíyóné muhdú iwákimyeí tsíñéhjíma íjcyane ímíábáavyétsoki.

24. Túkevjtsoju

Pámeere mépiivyété méwákimyeítyúu tsárahja mewáyééévéiyóne. Aane tsá méwákimyeí mepátýéévétsótyuróne. Eeveríyé méwákimyeíiyáhi. Muurá téenélili íjcyané téenetu mewáyééévehíjcyárahji. Á;rójcoojíi áhdó meújcuíyá téjcoojíi mewákimyeítyurónáaaca.

25. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyété tsaimíyé meíjcyáiyóné méétsímema. Aame mehjáháñema meíjcyámedítýú tsá majcho, wájamu, tsíñehji ñne tájpi meíjcyáiyóné píhtótyuróne. Mechémécooca métaábimyeíiyáhi. Íjcyané tsíñehji téhdure imí meke píáábóiyónéhjí. Á;nejcúhjítu mepíáábójcatsíiyá imí tsaméhjí meíjcyaki. Tsaate íwákimyeíma íjcyátúmeke mepíáábóiyá ditye téhdure íwákimyeíma íjcyaki. Téhdure kéememu, píbájyunte tsíjtye ídátso néeme iwákimyeíyóné pívyetétúmeke mepíáábóiyáhi.
2. Téhdure idyé walléemú éévájtema tsiniéwuúmuke tsaimíyé météhméiyá imí ditye íjcyaki. Tsá apáamyéeré imí ityáábávájcatsíñe tsíímáváméj tsíimeke metéhmétyuróne. Téhdure imí táábávájcatsítyuróméj tsíimeke tsaimíyé météhméiyáhi.

26. Túkevéjtsuju

1. Pámeere mépiivyété waajácúhaamíé mítéiyóne. Tsá tsime waajácúhaamíné íttetúmé ijcyáityuróne. Imíllémeíne pámeere tsime waajácúhaamíné íttéiyóne. Aane tsá áhdómeityúne. Téhdure pámeere mépiivyété éhniínevújuco ijcyáné uwáábovu meúcáavéiyóné mewákimyéima meijcyaki. Tsá tsaaté wáábyutará tene ijcyáityuróne.
2. Páneere uwáábó ijcyá mewáábyuta meke tene wájácúúvetsómé pamévakéré maávyejúúlleki. Aame tsá meéhdíiválléityuró tsííne iínúji múnáa, tsíjyúhji íhjuvámee, Píívyéébé icyánéjcu pahdúvára úráavyerómee, ijcyámeke. Á;áne j téeveri 'Páne Iínújíne Múnáá Pihcyááve' némeímyé túkevéjtsuju néhdu pahduube cómíne múnáajpi imí ijcyaki.
3. Muurá pámeere mépiivyété méétsíimeke keená imí meíjtsúcunúné ditye áábohíjcyátsihvu meúacóiyóne.

27. Túkevéjtsuju

1. Pámeere mépiivyété muhdúhjáa meíhdé múnáaúvú icyahíjcyánetu imí meíjtsúcunújítojí meúraávyéiyóné majtsiháne, nuutáháñema tsínehji imí nénehji. Á;néhjitu tsá múha meke píívyetétú íbóijcyúiyóne. Téhdure tsínehji éhniínevu mépiivyété mewáájácúiyóné méicyánéjcuene ijcyátúronéhji keená meke píááboiyonéhji mewáájacuki.
2. Pámeere mépiivyété meméénúiyóné tsane, mecáátúnúiyóné tsané íjtsaméi. Á;néhji hallúvú ímichi teene méénume dsiídsváiyáhi. Tsá tene ímíllémeityú tsane meméénune tsijtye íékéévéne hallúvú dsiíkístváiyyóne.

28. Túkevéjtsuju

Pámeere tsínehjí iínújíne múnáama mépiivyété meíjcyáiyóné túkevéjtsójú pañe imí meíjcyaki. Á;ánéllihyée muurá pahduube panévá iínújíne múnáajpi idyóbéévéne meenú túkevéjtsuju. Aane tútávájtsóiyóné taúhbaju muurá tsá ijcyatúne. Ehdu ijcyáiyóné muhdú íhyaamí pañétú tene néhduú.

29. Túkevéjtsuju

1. Pámeere máhallurí teene memúnáama imí meíjcyánetu meke píaabóné meméénúiyóne. Á;ánetu mewáájácúiyá ímíááné tsúuca mewáájacuuvéjucóomé imí mepánevéne.
2. Á;ánéllii tsúuca ijcyáné mééma panévatúré meke túkévéjtsóiyóné taúhbajúúné pámeere tsahdúré imí meíjcyaki. Aame tsá metútávátsójcatsíityuróne. Pámeere pátsáricyójcatsíityúmé meíjcyáiyá tsahdúré imí meíjcyaki. Tsá múha píívyetétú ímíllédú meke idyáírvéiyóné tehdu múhójtí pañé meíjcyámekéjvívari.
3. Muuráhjáa íne túkevéjtsojúúné néhdu tsaímíyé méíjcyáiyáhi. Aane tsá múha tsíhdyúrjtsóityuró 'Páne Iínújíne Múnáá Pihcyááve' némeíne pañée ijcyame méénúné túkevéjtsojúúne.

30. Túkevéjtsuju

Páneere íne íhyaarní pañe ijcyáné túkevéjtsuju méénúmeíne tsá múha tsínejcúvúré illéébóne ímíllédú tsaatéké dárífvéityuróne. Tsáijyu múúne tsaápi, tsaáte, méiínújí túkevéjtsojte ijcyarómé tsá tehdu méénúityuróne.